

Διευθυντής ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΔΕΛΕΔΑΚΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΤΟΠΧΑΝΑ ΑΡΙΘΜΟΣ 78

Η ΚΡΗΤΗ ΕΙΣ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ἐπὶ γὰρ προῦθ'· τὸ δρᾶμα εἰς ἑν ἀπὸ τῶν Ἀθηναϊκῶν θεάτρων ἱστορικὸν δρᾶμα τοῦ κ. Ἀγ. Τανάγρα μετὰ τὸν τίτλον «Οἱ δοῦκαί, τῆς Κρήτης». Τὸ δρᾶμα αὐτὸ, παρμένον ἀπὸ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Κιντανολέου κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα, δὲν ἐσημείωσεν ἐπιτυχίαν, διότι ὁ συγγραφεὺς ἐθεώρησεν ἀρεκτόν νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἐλείπειν ἀπὸ τοῦ ἔργου τοῦ ἡ πνοὴ τῆς τέχνης, ἡ ἀπαικίτητος καὶ εἰς τὰ ἱστορικὰ δρᾶματα, ἔστι· μάλιστα περισσώτερον ἀπαικίτητος· εἰς αὐτὰ, οὐκ νὰ ζωογονηθῇ ἡ ἱστορία. Ἀλλω· τὴν τὸ ἐπεισόδιον τῶν ἐρώτων τοῦ Πέτρου Κιντανολέου μετὰ τὴν Σοφίαν, κόρην τοῦ Φραγκίσκου Δα-Μολί, τὸ ἐξεμεταλλεύθησαν ἤδη ὁ Ζημιτέλιος· εἰς τοὺς «Κρητικούς γάμους» καὶ ὁ Ἀμπελᾶς· εἰς τὸ δρᾶμα τοῦ «Βενετοὶ καὶ Κρήτες». Τρίτῃ ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἰδίου θέματος· ἤθελε γὰρ μεγάλης συγγραφικῆς δυνάμεως καὶ ὁ κ. Τανάγρα· μὲν ἔδωκεν ἓν δρᾶμα ἱστορικῶς ἀκριβές, συγκινήσαν εἰς μερικούς, ἀλλ' ὅχι προσωρινῶς νὰ ζήσῃ.

Ἡ Κρήτη ἐνέπνευσεν συχνὰ τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὴν μυθιστορίαν καὶ εἰς τὴν ποίησιν. Ὁ Ἀντωνιάδης ἐπῆρε δύο ἢ τρεῖς θέματα, εἰς τὰ ὁποῖα κατέσπειρε σωρεῖαν πληροφοριῶν, συνηρημολογημένων χωρὶς τέχνην καὶ ὁ Βασιλειάδης ἐγραφεῖν ἓν δρᾶμα «Κυλέργη» καὶ ἡ ἡρώϊκὴ ἀντιπάλαι· τῆς Μονῆς τοῦ Ἀρχιδιου ἐγένετο θέμα δεκαεπτὰ ἐν ὅλῳ νεοελληνικῶν δρᾶματων. Ἡ ἐκμετάλλευσιν ἐν τούτοις δὲν ἐξηντήσε τὰ θέματα. Αἰῶνων ἀγῶνας πρὸς τοὺς κατακτητὰς παρέχουν σημεῖα δραματικώτατα, ἀπὸ τῶν ὁποῖα ἡμπαρεῖ μίαν ἡμέραν νὰ γεννηθῇ τὸ δρᾶμα ποῦ θὰ συγκινήσῃ καὶ θὰ συγκλονίσῃ καὶ θὰ παρουσιασθῇ τύπος πραγματικῶς ἐθνικοῦ δραματος.

Δυστυχῶς ὅλοι οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς καὶ μυθιστορηματογράφοι· καὶ δρᾶματα· περιορίζονται ἀπλῶς εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἶναι ἀξίωμα ὅτι τὰ βιβλία δὲν εἶναι πηγὴ ζωτικῆς ἐμ-

πνεύσεως. Κανεὶς ἀπ' αὐτοῦ δὲν ἀπηυθύνθη εἰς τὴν ἀθάνατον πηγὴν τῶν παρδόσεων καὶ τῶν θυμάτων, κανεὶς δὲν εἰσεχώρησεν εἰς τὴν μνήμην τοῦ λαοῦ, κανεὶς δὲν ἠθέλησε νὰ πάρῃ τὸν ἀληθινὸν δρόμον τῆς ἐμπνεύσεως.

Καὶ ἰδιαιτέρως τὸ πρᾶγμα εἶναι παράδοξον καὶ ἀδικαιολόγητον, προκειμένου περὶ τῆς Κρήτης. Ἡ νῆσος· κατοικεῖται ἀπὸ λαὸν εὐφροέστατον καὶ ζωηρόν, διατηρήσαντα εἰς τὴν μνήμην τοῦ καὶ μεταδίδοντα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὴν ὅλοζώνταντα τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ἱστορίας τοῦ, ἀνθίζοντα εἰς θυλόν· καὶ εἰς παρδόσεις. Κρητικὸς συγγραφεὺς ὁ Ι. Δαμβέρης· κατέσπειρεν εἰς τὴν «Ἑβδομάδα» ἀληθινὰ μαργαριτάρια παρδόσεων καὶ ἂν δὲν ἀπατώμαι ὁ γυμνασιάρχης Ψιλάκης· ἔχει συνυθροίσῃ ὁλόκληρον ἀνεκτίμητον θησαυρόν. Ἀπὸ ὅλων αὐτῶν, ἀπὸ μίαν στενὴν ἐπικοινωνίαν συγγραφέων καὶ λαοῦ θὰ ἡμπορούσε ν' ἀνασυρθῇ ἀνεκτίμητον Βενέτικον χρυσάφι.

Καὶ εἶναι θλιβερόν νὰ συλλογίζεσθαι κανεὶς ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀκόμη μία συλλογὴ ὅσον τὸ δυνατόν πλήρης παρδόσεων καὶ τραγουδιῶν δημοτικῶν τῆς Κρήτης. Ἐχομεν πλέον τὰ δημοτικὰ τραγουδιῶν πλέον μακρυνῶν γωνιῶν τῆς Μ. Ἀσίας, ἔχομεν ὠρίαν, ἀλλὰ συλλογὰς τῆς Κρήτης, καὶ ἓνα· ἱατρό· τῆς Ἀλεξανδρείας ὁ Παύλος Γνευτός ἐτοιμάζει πλήρη συλλογὴν τῶν Δημοτικῶν τραγουδιῶν τῆς πατρίδος τοῦ Ρόδου. Τῶν τραγουδιῶν αὐτῶν μερικὰ δημοσιευθέντα ἔκκλιναν κατὰ πληρῶς· εἰς τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους. Μόνῃ ἡ Κρήτη περιμένει ἀκόμη ἐκείνον ποῦ θ' ἀρρωτιωθῇ εἰς τὴν ὑπερόχον· πατριωτικὴν αὐτὴν ἐργασίαν, ἐκείνον ποῦ θὰ τὴν διατρέξῃ βῆμα πρὸς βῆμα καὶ θὰ ομιλήσῃ μετὰ τὴν γρηούλκην τοῦ χωριοῦ εἰς τὸ πλῆλ' αὐτῆς καλῆς φωτιᾶς, καὶ θ' ἀκούσῃ τὸ τραγούδι τοῦ βοσκῶς εἰς τὴν γαζδράν, καὶ θὰ στενογραφῇ τὰ ἄσματα τοῦ γάμου καὶ τὰ ἄσματα τοῦ πένθους καὶ τὰ ἄσματα τοῦ χοροῦ.

Σήμερον ὅλη ἡ Εὐρώπη πλέον σπρέφεται πρὸς τὴν λογογραφίαν καὶ μελετᾷ ἀπ' εὐθείας τὴν πρώτην πηγὴν ὅλων τῶν ἐμπνεύσεων, τὴν λαϊκὴν. Ὁ Μετακίον ζωντανεύει ὅχι· εἰς τὰ ψυχρὰ βιβλία ποῦ ἄρρηται εἰς Δυτικὰς κλιόγχοι καὶ οἱ σχολαστικοὶ τῶν σκοτεινῶν σπουδαστηρίων, ἀλλ' εἰς τὴν ἀπὸ τῆς

γούδια του λαού, εἰς τοὺς θρόλους καὶ εἰς τὰς παραδόσεις. Ἐνν; Βάγνερ γυρίζει με ἐνθουσιασμὸν εἰς τὴν μεσαιωνικὴν Γερμανίαν καὶ νικᾷ τοὺς στίχους καὶ τὴν μουσικὴν ἔργων μετὰ τὰ ὁποῖα ἔφερον ἀναστάτῳσιν εἰς τὴν σύγχρονον μουσικὴν.

Ἐχομεν καὶ ἡμεῖς χιλίων ἔτων ἔνδοξον καὶ φωτεινότατον μεσαιωνικὸν βίον. Χίλια ἔτη τὸ Βυζάντιον παλαίει διὰ τὴν διατηρήσιν τὴν φλόγα τῆς λαμπρόδος τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, τὴν ὁποῖαν ἐπῆρε ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Καὶ παλαίει πρὸς ὅλους τοὺς λαοὺς τοῦ Κόσμου καὶ ἀγωνίζεται ἕνα ἄγωνι πρὸς τοῦ ὁποῖου μόνον σήμερον ἀρχίζει νὰ μὲνῃ ἐκστατικὴ ἢ ἀνθρωπότης. Ἀπὸ τοῦ 1870 ἀνθρώποι φωτισμένοι ὁ Ραμπώ, ὁ Ντίλ, ὁ Κρουμπάχερ, ὁ Σλουμπεργκερ, ὁ Βαστίλιερ, ὁ Ἰδκό, καὶ Παπαρηγόπουλος, ὁ Σομερέρ, ὁ Χάτσελινγκ, καταγγέλλονται νὰ διαλύσουν τὸν πυκνὸν πέπλον τῆς σκοφαντίας καὶ τῆς περιφρόνησεως, τὸν ὁποῖον ἤπλωσαν εἰς τὸν μεσαιωνικὸν μαρ βίον ὑπερόδουλοι καὶ ἀσυνείδητοι Φράγκοι καλὸι κακοί. Εἰς ὅλα τὰ Κράτη ἰδρύθησαν σύλλογοι Βυζαντινῶν μελετῶν, καὶ ἡ Βουλγαρικὴ κυβέρνησις ἀκόμη οἶδε γενικὴν ἐπιχορήγησιν εἰς δεξιὸν Βυζαντινῶν σπουδῶν, ὅμοια τοῦ ὁποῖου ἐκδίδονται εἰς τὴν Γερμανίαν, εἰς τὴν Ρωσίαν, εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν Αὐστρίαν.

Μόνον ἡ Ἑλλὰς ὑστερεῖ ἀκόμη εἰς αὐτὴν τὴν φωτισμένην ἔρευναν τοῦ Βυζαντινοῦ μαρ βίου, καὶ μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα σφίζεται ἀκόμη τόση περιφρόνησις πρὸς τὴν ἔνδοξον ἐκείνην ἐποχὴν ὥστε νὰ ἔχωμεν καὶ τὴν λέξιν «Βυζαντινισμός» εἰς μᾶλλον περιφρονητικὴν σημασίαν. Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον δὲν ὑπάρχει ἔδρα Βυζαντινῆς ἱστορίας. Μᾶς ἔρχονται ἀπ' ἔξω τακτικώτατα μονογραφίαι—τελευταίως ἦλθον δύο ἀληθῶς ὑπέροχοι, μία τοῦ Σομερέρ ἐκκινῶσα τὸ Βυζάντιον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Στυροφοριῶν καὶ μία τοῦ Χάτσελινγκ περὶ τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ—καὶ δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Ἑλλάδα ἕνας νὰ τὴς μεταφράσῃ καὶ ὁ ἄλλος ἕνας νὰ τὰ ἐκδώσῃ.

Διὰ τὴν μελετώσαν, τὴν σπουδάζουσαν, τὴν γράφουσαν Κρητικὴν νεολαίαν, ὑπάρχει ἕνα εὐρύτατον καὶ ἔνδοξον στάδιον ἐθνικῆς ἐργασίας. Ἡ ζωὴ, ὁ πολιτισμός, οἱ ἄγῳνες, τὰ δράματα, τὸ πνεῦμα τῆς Κρήτης σφύζονται εἰς τὴν λαϊκὴν τῆς φιλολογίαν, εἰς τὰ δημοτικὰ τραγούδια, εἰς τοὺς θρόλους καὶ εἰς τὰς παραδόσεις. Ἴσως εἰς τὰ μοναστήρια τῆς Κρήτης ἐσώθησαν μαρτύρια μεσαιωνικῆς τέχνης. Ὅλα αὐτὰ περιμένουν τοὺς καλλιτέχνας, τοὺς ποιητὰς καὶ πατριώτας, οἱ ὁποῖοι θὰ τὰ συγκεντρώσουν, θὰ τὰ κατατάξουν, θὰ μᾶς τὰ παραδώσουν. Ἡ Κρητικὴ δημοτικὴ ποίησις ἀποτελεῖ ἀνεκτίμητον ἀδελφικὸν γαίον, καὶ χάρις εἰς ἐκείνον ποῦ θὰ τὸ ἐκμεταλλευθῇ. Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία καὶ τὸ θέατρον περιμένουν.

Ἀθῆναι Σεπτέμβριος 1907.

Γ. Β. Γεωκόπουλος

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Η ΕΥΡΩΠΑΙΑ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΣ ΕΝ Τῷ ΠΑΡΟΝΤΙ ΑΙΩΝΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 19 φυλλαδίου καὶ τέλος)

Ἡ διδασκαλία λοιπὸν τῆς γαλλικῆς γλώσσης ὥς μὴ ἔτι καὶ τῶν ἄλλων ταύτων σπουδαίαν τινὰ πνευματικὴν ἢ

πρακτικὴν ἀνάγκην δὲν θεωρεῖται ἀπαραίτητος καὶ δύναται ἀζημίως ἂν μὴ ἐπωφελῶς νὰ διηγεσθῇ ἐκ τοῦ προγράμματος τοῦ διδασκῆς ὕλης καὶ νὰ διατεθῇ χρόνος περισσότερος εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς παιδαγωγικῆς, μαθημάτων, καὶ ἐξοχὴν ὠφελίμου εἰς τὰς νεανίδας διὰ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων αὐτῶν, εἰς ἣν βραδύτερον, μητέρας γινόμεναι, θὰ ἐπιδοθῶσι. Πρὸς τὸ πρῶτον καὶ φυσικὸν τοῦτο ἔργον πρέπει νὰ παρασκευάζωμεν ταῦτα· καταλλήλοτερον. Διὰ τοῦτο φροντίς δεόν νὰ ληφθῇ, ὅπως διὰ τοῦ μαθήματος τούτου οὐχὶ μόνον γινώσκει θεωρητικὰ καὶ γενικὰς προσφέρωμεν εἰς αὐτὰς, ἀναφερομένας εἰς τὴν ὅσον οἷον τε πληρεστέραν διάνοσιν τῶν κατὰ τὰ διάφορα τῆς ἡλικίας στάδια τοῦ ἀνατρεφόμενου παιδὸς παρατηρουμένων πνευματικῶν καὶ ψυχολογικῶν καταστάσεων καὶ δυνάμεων ἀλλὰ καὶ πρακτικὰς καὶ μεθοδικὰς τοιαύτας δι' ὧν αὐταὶ ἐνήμεροι νὰ καταστῶσι τῶν διδασκομένων ἐν τῇ στοιχειώδει ἐκπαιδεύσει μαθημάτων, τοῦ ὅφ' ἐκαστοῦ τούτων ἐπιδιωχομένου σκοποῦ καὶ τῆς μεθόδου αὐτῶν. Διὰ τοιούτων παιδαγωγικῶν καὶ διδασκτικῶν γνώσεων ἐφοδιασμένη θὰ δύνανται ἐν τῇ μετέπειτα ἀγωγῇ τῶν τέκνων νὰ βοηθῶσι αὐτὰ εἰς τὰ διάφορα σχολικὰ μαθήματα μετὰ λόγου καὶ τέχνης καὶ οὕτω θὰ διευκολύνωσι καὶ προαγάγωσι σπουδαίως τὸ ἔργον τοῦ σχολείου. Καὶ ταῦτα ἐν σχέσει πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀγωγὴν. Πᾶν ὅμως σύστημα πνευματικῆς ἀγωγῆς τῶν θηλέων δεόν νὰ ἐδράζεται ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἀρχῶν, ἃς διετύπωσεν ὁ Γάλλος παιδαγωγὸς Γκυγιώ.

1ον) Ἡ γυνὴ εἶναι φυσιολογικῶς ἀσθενέστερα τοῦ ἀνδρός· κέκτηται ἀποταμιευμένας πολὺ ὀλιγωτέρας δυνάμεις, ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν σημερινὴν κατανάλωσιν, ἣν συνεπάγεται ἡ διανοητικὴ ἐργασία, ὅσῳκις αὕτη ὑπερβαίνει δεδομένα τινὰ ὅρια.

2ον) Ἡ γενετήσιος λειτουργία εἶναι διὰ τὸν γυναικεῖον ὀργανισμόν πολὺ σπουδαιότερα ἢ διὰ τὸν ἀνδρικόν· ἡ δὲ τοιαύτη λειτουργία, κατὰ τὴν γνώμην πάντων τῶν φυσιολόγων, διατελεῖ εἰς ἀνταγωνισμόν μετὰ τῆς διανοητικῆς τῶν ἐγκεφαλικῶν δυνάμεων, ὥστε κατ' ἀνάγκην ἡ παραγομένη ἀνισορροπία ἐκ τῆς διανοητικῆς ἐργασίας παρὰ τῇ γυναικὶ εἶναι πολὺ μεγαλύτερα ἢ παρὰ τῷ ἀνδρὶ.

3ον Αἱ ἐκ τοιαύτης ἀνισορροπίας συνέπαισι εἶναι διὰ τὸ γένος πολὺ σοβαρώτεροι, ὅταν προέρχωνται ἐκ τῆς γυναικὸς ἢ ἐκ τοῦ ἀνδρός.

Συμφώνως δὲ πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτας δεόν νὰ κληρονομηθῇ τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τῶν διαφόρων μαθημάτων δι' ὧν ἐπιδιώκεται ὁ πλουτισμός τοῦ πνεύματος διὰ γνώσεων ὠφελίμων καὶ ἢ ἀσκησις καὶ ἀνάπτυξις τῶν διαφόρων ιδιοτήτων καὶ δυνάμεων αὐτοῦ. Πᾶσα ὑπερβολικὴ διανοητικὴ ἐργασία κατατρίβουσα ὑπερμέτρως τὰς ἐγκεφαλικὰς δυνάμεις καὶ ἐξασθενοῦσα τὸ σῶμα πρέπει νὰ ἀπομακρυνῇ· διότι ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις τῆς μητρὸς κέκτηται μείζονα σημασίαν διὰ τὸ παιδίον ἢ ἡ τοῦ πατρὸς. Ἡ δαπάνη τοῦ ἀνδρός ἐν τῇ τεκνοποιᾷ εἶναι μηδανικὴ σχετικῶς πρὸς τὴν τῆς μητρὸς. Αὕτη ἔχει ἀνάγκην χάριν τῆς κυ-

αποφορίας, τοῦ τοκατοῦ καὶ κατόπιν τῆς πρώτης ἀντροφῆς, τοῦ τέκνου σημαντικοῦ κεφαλαίου σωματικῶν καὶ ἡθικῶν δυνάμεων. Ἄλλ' ἡ μελέτη κατὰ τὴν σχολικὴν περίοδον, ὅσον εὐκόλο; καὶ εὐάρεστο; ἂν εἴναι ὡ; ἐνασχόλησι; πνευματικῇ ἐπὶ ὠρισμένον καὶ οὐχὶ ἐλευθέρου κύκλου διδακτικῆς ὕλης, ἐπιφέρει διανοητικὴν κόπωση, ἥτι; ἀμέσως καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος; ἐπιδρᾷ. Διὰ τοῦτο μετὰ τῆς πνευματικῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ συνδέηται καὶ ἡ σωματικῇ, ἥτι; διὰ τῆς γυμναστικῆς; τῶν παιδιῶν, τῶν ἐκδρομῶν καὶ τοῦ μαθήματος; τῆς ὑγιεινῆς; σκοπεῖ νὰ ἐνισχύσῃ, τονώσῃ καὶ καλλύνῃ τὸ σῶμα.

Ἡ σωματικῇ ἀγωγή θεωρεῖται λίαν ἀναγκαία εἰς τὰς νεάνιδας, διότι ὁ καθεστὶς καὶ ἡκιστα ὑγιεινός; θιός; ὅν διέχουσι, δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸν κεκηκότη ἐκ τῆς διανοητικῆς ἐργασίας; ὀργανισμὸν αὐτῶν νὰ ἀνακτήσῃ δυνάμει; ὅπως συμβαίνει εἰς τὸν νεανίαν, ὅστι; ἐν διαρκεί εὐρίσκειται κινήσει. Ἡ καλλιτεχνικῇ ἄλλως; διὰ πλάσι; τοῦ σώματος; ἢ ἀπεργάζεται ἡ ἀγωγή αὕτη εἶναι εἰς τὰς νεάνιδας; ἐφόδιον πολύτιμον διὰ τὴν καλὴν αὐτῶν ἀποκατάστασιν, διότι ἡ σωματικῇ καλλονὴ ἀμεσώτερον τῶν πνευματικῶν προτερημάτων ἐπιδρῶσα ἐμποιεῖ αἴσθησιν βαθυτέραν καὶ διεγείρει ζωηροτέρην τὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην ἐκ μέρους τοῦ ἄρρενος. Τὸ σχολεῖον ὀφείλει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀγωγήν ταύτην τὴν δέουσαν κατεύθυνσιν, νὰ προσδιορίσῃ προσηκόντως τὸ εἶδος; καὶ τὸ μέτρον αὐτῆς καὶ νὰ διεγείρῃ καὶ καλλιεργήσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν κορασιῶν τὴν πρὸς ταύτην ἀγάπην, ὅπως καὶ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σχολείου ἀποφοίτησιν εὐχαρίστως οἴκοι τε καὶ ἐν ὑπαίθρῳ ἐνασκῶσι ταύτην, διότι τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς πᾶ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ἀναφαίνονται ἐφ' ὅσον αὕτη ἐπιμελῶς καὶ ἀνελλιπῶς καλλιεργεῖται. Τὸ δὲ μάθημα τῆς ὑγιεινῆς δέον νὰ διδάσκηται καὶ ἐν σχολείῳ πρὸς τὴν μαγειρικὴν καὶ τὴν οἰκικὴν οἰκονομίαν.

Ἀλλὰ τὰ δύο ταῦτα τῆς ἀγωγῆς εἶδη δὲν παρέχουσιν εἰς τὰς νεάνιδας; πλήρη μόρφωσιν ἱκανὴν νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς; πᾶσα; τὰ; ἀνάγκη; τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Προσφέρουσι μὲν διὰ τῶν μέσων, ἅτινα διαθέτουσι, γνώσει; καὶ δυνάμει; ἀναγομένη; εἰς τὴν σφαίραν τῆς πνευματικῆς καὶ σωματικῆς; ἐνεργείας; οὐχὶ δ' ὅμως; καὶ δεξιότητα; ἡ ἱκανότητα; πρὸς; ὠρισμένα οἰκικὰ ἔργα. Τοιούτας; παρέχει ἡ πρακτικῇ ἀγωγή ἢ ἡ ἀγωγή τῶν οἰκικῶν ἔργων. Ἡ πολυμήχαντος; ὅμως; ἀγωγή, αὕτη, ἥτι; πολλὰ χροῦ τοῦ πολιτισμένου κόσμου καλλιεργεῖται ἐπιμελῶς; καὶ ἐν ἰδιαιτέρας; πρακτικῇ; σχολαῖς; εἰδικώτερον διδάσκαται, πρὸς; ἡμῖν δυστυχῶς; σχεδὸν παρεμειλήθη, περιορισθεῖσα μόνον εἰς τὴν στοιχειώδη ποικιλικὴν καὶ πλεκτικὴν ἐν ᾗ ἡ κοπτικῇ, ἡ ραπτικῇ τῶν διαφορῶν ἐσωτερικῶν ἐνδυμάτων ἀνδρικών καὶ γυναικείων, ἡ μαγειρικῇ, καὶ ὁ τρόπος; τοῦ πλύνειν, καθυρίζει; καὶ σιδερώνει τὰ διάφορα ὑφάσματα ἀτελῶς; ἢ οὐδόλως; διδάσκονται. Εἶναι ἀληθές; ὅτι ὡς; πρὸς; τὸ εἶδος; τοῦτο τῆς ἀγωγῆς ἡ θυγάτηρ εἶναι δημιουργημα τῆς μητρὸς; εἶναι δὲ ἄφρονες; αἱ μητέρες; ἐκείναι, αἵτινες; αὐτὴν

λόγῳ τε καὶ ἔργῳ νὰ ἀσκῶσι καὶ ἐθίζωσι τὰς θυγατέρας; αὐτῶν εἰς; τὰ διάφορα τῆς οἰκίας; ἔργα, τούναντίον παρασυρμέναι ὑπὸ τῶν προλήψεων καὶ ἀνοησιῶν τῆς ἐποχῆς; καθ' ἃς ὡς; ἴδιον καλῆς; ἀντροφῆς τῶν κορασιῶν θεωρεῖται, ἡ ἐποχὴ αὐτῶν ἀπὸ πικρῶ; οἰκικοῦ ἔργου καὶ ἐπασχόλησις; εἰς; κομψοτεχνήματα μόνον, ἐπισκῆφαι; καὶ ἐπιβλαβῇ ἀναγνώσματα ἀνέχοντι τὴν πρὸς; τὰ ἔργα ταῦτα περιφρόνησιν καὶ ἀπροθυμίαν αὐτῶν, τινὲς; δὲ καὶ ἀποτρέπουσιν αὐτάς; τούτων; οὕτω δὲ οὐ μόνον πρόξενον γίνονται τῆς; κακοδαμνίας; τῶν ἰδίων θυγατέρων ἀλλὰ καὶ τῆς ὑγιεινῆς; καὶ τῆς ἡθικῆς; τῆς θεμελίως; ἐπικινδύνῳ; ὑποσκάπτουσι, διότι ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐμψωλεύει καὶ προάγει τὴν ὑγίαν καὶ ἡθικότης.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ σχολείου ἡ συμβολὴ εἰς; τὴν ἀγωγήν ταύτην εἶναι πολύτιμος; διότι τὰ κοράσια ἐν αὐτῷ ἄφ' ἐνός; θὰ ἐδιδάσκοντο τὰ; οἰκικὰ; ἔργα; ὁρθέτερον καὶ μεθοδικώτερον, ἐξ ἄλλου θὰ ἐξυφύοντο καὶ θὰ ἐξηγενίζετο ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῶν ἡ ἐργασία καὶ θὰ εἰθίζοντο βαθμὴδὸν νὰ θεωρῶσι ταύτην ὡς; ἐνασχόλησιν τιμίαν καὶ ἐμπρέπουσαν εἰς; πᾶσαν σῶφρον γυναικα. Ἡ ἡθολατικῇ καὶ ἀγίᾳ ἐργασίᾳ θὰ ἐγίνετο διὰ τοῦ σχολείου εἶδος; τι συρμού, αὐτῶν; γνωστῇ τυγχάνει ἡ πικροδυναμία ἐν Ἑλλάδι. Τοιούτῃ μὲν ἐν γυναικαῖς γραμμαῖς; ἡ γνώμη ἡμῶν ἐπὶ τῷ, κυριωτέρῳ ἐλλείψεων τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος; ἐκπαιδευτικοῦ τῶν θηλέων συστήματος; τοῖς ἀρμοδίους; δ' ἀπόκειται νὰ κρίνωσι περὶ αὐτῆς; καὶ συντελέσωσι κατὰ τὸ δυνατόν; εἰς; τὴν ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον μεταρρυθμίσιν αὐτοῦ, ὅπως αἱ ἐκ τῶν σχολείων ἀποφοιτῶσι Ἑλληνίδες; ὧσιν ἐφωτισμέναι διὰ τῶν γνώσεων καὶ δεξιοτήτων ἐκείνων, ὅσα ἀπαραίτητοι θεωροῦνται διὰ τὸν πρακτικὸν αὐτῶν βίον καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ παρόντος; αἰῶνος.

Ἐν Γαλατῇ

ΝΙΚΟΛ. ΚΟΥΤΙΜΟΣ
Δημοδιδάσκαλος

ΟΥΕΡΓΙΛΙΟΣ-ΚΟΡΝΑΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΚΑ-ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

Ἐν τῇ «Ἰδῇ» εἰδείξα ἄλλοτε, ἱκανὰ χωρία τῆς Αἰνείδος; τοῦ Οὐεργιλίου καὶ τοῦ Ἐρωτοκρίτου παραβάτων, ὅτι ἡ Αἰνείας; ἐπιδράσαν; ἐπὶ τοῦ κρητικοῦ ποιήματος; Ὅμοιον; ἐπιδράσιν; ἐτέρου ποιήματος; τοῦ Οὐεργιλίου, τῶν Γεωργικῶν, ἐπὶ τοῦ Ἐρωτοκρίτου θέλω κατεδείξει νῦν.

Τὰ χωρία τοῦ Ἐρωτοκρίτου ἅτινα, ὡς; νομίζω, ὀφείλονται εἰς; χωρία τῶν Γεωργικῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

Ἡ ἐν τῇ 158 σελ. τῆς ἐν Βενετίαι; Γ. ἐκδόσεως; τοῦ Ἐρωτοκρίτου παρομοίωσι; ἔχουσα ὅδε·

«Ὡσὺν προβάλη νύφαλον, ἄγριον, πολλὰ μεγάλο»
«ῥίξῃ χαλᾶς; μ' ἀστραπῇ, χῶσῃ βαθύα τὸν ἥλιον»
«καὶ τὰ κοπάδια στὰ βουνὰ γυρεύουν ναῦρον σπῆλιον»,
«γλαχῇ ὁ γευγᾶς καὶ χῶνεται, τρέχ' ὁ βοσκὸς καὶ φεύγει»
«καὶ πᾶσα εἰς νὰ φυλαχθῇ τόπο νὰ βρῇ γυρεύει»,
«βροντοῦν λαχόδια καὶ βουνά, σιγοτρομοῦν τὰ δάσχη»
«καὶ ὅλοι γυρεύουν φύλας; τόπο νὰ βροῦν νὰ πᾶσι»
«ἄτοι κλπ. . . .»

Ἡ ἐν τῇ 125ῃ σελ. καμμένη προμοίωσις.
 «Νυν στὰ λαγκαθία τὰ βαθιὰ τὰ γαία τὰ δασωμένα»,
 «ὅπου ναι μέσα τὰ θεργία κ' ὄρνια κατοικημένα»
 «κ' ἔχουσι δένδρη καὶ κλαδιά σὲ μιὰ μερία καὶ σ' ἄλλη»
 «καὶ κατεβῇ ἀπ' τὰ βουνὰ ἀνεμικτὴ μεγάλη»
 «καὶ μὲ βροντὴ καὶ μ' ἀστραπὴ μέσα στὰ δάση δώση»,
 «κατασκοπίσῃ τὰ κλαδιά, τὰ δένδρα ξεριζώσῃ»
 «κ' οἱ σκόνης μὲ τὴ ταραχὴ φόβο τοῦ κόσμου δώσουν»
 «φύγο σιν ἔρνεα καὶ θερὰ καὶ τρέχουν νὰ γλυτώσουν»
 «ἐδέτσι βρόντης» οὐρανός κλπ.

Καὶ τελευταῖον ἡ ἐν σελ. 257—258.

«ὁπούλαγε νὰ βῇ ποτε συγκλυσί νὰ φουσκώσῃ»,
 «νὰ πνίξ' ἀνθρώπους καὶ θεργία, δένδρα νὰ ξεριζώσῃ»
 «καὶ νὰ μο γκρίζουν ποταμοὶ κ' ὁ κόσμος ν' ἀγριέψῃ»,
 «κ' ἀστρὸπελίκια οὐρανός χάμα στὴ γῇ, νὰ πέψῃ»,
 «νὰ τρέχουν ὅσοι τὰ θωροῦν, τὸ πνεῦμα τους νὰ χάνουν»
 «νὰ ξεψυχῶν ἀπ' τὸ φόβο τους πρὶν παρὰ νὰ ποθάνουν»
 «ἐδέτσι κλπ.

Τὰ δὲ χωρία τῶν Γεωργικῶν εἶναι τὰ ἑξῆς.

Τὸ ἐν Α'. Βιβλ. στιχ. 316 καὶ ἑξ.

saepe ego, cum flavis messorum induceret arvis
 agricola et fragili iam stringeret hordea culmo,
 omnia ventorum concurrere proelia vidi,
 quae gravidam late segetem ab radicibus imis
 sublimem expulsam eruerent, ita turbine nigro
 ferret hiems culmumque levem stipulasque volantis.
 saepe otiam immensum caelo venit agmen aquarum,
 et foedam glomerant tempestatem imbris atris
 collectae ex alto nubes; ruit arduus aether.
 et pluvia ingenti sata laeta boumque labores
 diluit; implentur fossae et cava flumina crescent
 cum sonitu fervetque fretis spirantibus aequor.
 ipse pater media nimborum in nocte corusca
 fulmina molitur dextra: quo maxuma motu
 terratremitt; fugere ferae et mortalia corda
 per gentes humilis stravit pavor,.....
 nunc nemora ingenti vento, nunc litora plangunt

Ἦτοι ἀπολλάκις ἐγὼ εἶδον, ὅτε ὁ θεριστὴς εἶχεν ἤδη ἀρχίσαι
 τὴν ἔργασίαν αὐτοῦ νὰ ἀντιπαλαίωσιν οἱ ἄνεμοι πάντες πρὸς ἀλ-
 λήλους, νὰ ἐκσπῶσι θαυότατα ἐκ τῶν βίξων τὸν μεμεστωμένον
 σίτον καὶ νὰ ἐκσπενδονίζωσι μακρὸν τοῦ ἄγρου καὶ τὰς καλὰς καὶ
 τὰ ἄχυρα νὰ πληρῶσι τὴν ἀτμόσφαιραν. Ἀλλοτε ἀνοίγονται οἱ
 καταρρακταὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ καταπνίγουν καὶ τὴν σπορὰν καὶ
 τοὺς πόνο, τῶν βοῶν. Αἱ τάφροι πληροῦνται ὕδατων, οἱ πο-
 ταμοὶ πλημμυροῦσι μετὰ ἔχου, ἡ θάλασσα ἀναβράζει καὶ μαί-
 νεται, ὁ οὐρανὸς πατήρ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους τῶν νεφελῶν
 διὰ τῆς λαμπρότης δεξιᾶς ἐκσπενδονίζει κεραυνούς καὶ πᾶσα ἡ γῇ
 τρέμει. Φεύγουσι τὰ θηρία, τὰς δὲ ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων κατα-
 βάλλει φόβος εὐλαβής..... νῦν μὲν τὰ δάση πληττόνται ὑπὸ
 σφοδροῦ ἀνέμου νῦν δὲ αἱ ἀκταί.»

Τὸ ἐν Βιβλ. Γ'. στιχ. 148 καὶ ἑξῆς; ἔχον ὥδε.

Est lucos.... quoi nomen asilo
 Romanumst, oestrum Graji vertere vocantes
 asper, acerba sonans, quo tota exterrita silvis
 diffugiunt armenta, furit mugitibus aether
 concussus silvaeque et sicci ripa Tanagri

Ἦτοι ἀπὸ τῆς ὀσμῆς; ὁμομυζόμενος ὑπὸ . . .
 μὲν Ρωμαίων «asilos» ἀπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων «Οἰστρός» τρι-
 χύς, ὁξέα ἡχώ, ὅστις ὅλας ἀγέλας καταπτοῶν φονεῖται
 διεσκαδισμένο; εἰς τὰ δάση, μαίνεται ὁ αἰθὴρ διὰ μακρημῶν
 διακισθῆς; καὶ τὰ δάση καὶ τοῦ ξηροῦ Τανάγρου ἡ ὄχθη».

Ἡ ὁμοιότης; τῶν ἐρωτοκριτικῶν χωρίων πρὸς τὰ τῶν Γε-
 ωργικῶν εἶναι οὕτω κατακρινή; ὥστε πιστεύω νὰ μοὶ ὁμολο-
 γήσῃ ὁ ἀναγνώστης; ὅτι δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ συμπτώ-
 σεως; ἀλλὰ περὶ ἀληθοῦς; ἀπομιμήσεως;.

Ἀλλὰ χωρὶς τοῦ Ἐρωτοκριτοῦ προερχόμενα πιθκῶς; ἐξ
 ἀπομιμήσεως; χωρίων τῶν Γεωργικῶν εἶναι ἡ ἐν τῇ 245—6
 σελ. προμοίωσις; αὐτῶν τὸν κατὰ τὴν κλπ. καὶ τὸ ἐν τῇ 247
 σελ. κατὰ τὴν κλπ. χωρίων «κ' ὅταν μινίξῃ ἡ θάλασσα», τὸ δὲ
 χωρίον τῶν Γεωργικῶν, ἐξ οὗ πιθκῶς; ἀπορρέουσι ταῦτα
 εἶναι τὰ ἐν Βιβλ. στιχ. 197 καὶ ἑξῆς; οὕτως; ἡ ἐννοια εἶναι;

«ὁ ἄνθρωπος; πρέπει νὰ προφυλάσσῃται ὑπὸ τῶν ζηνίων καὶ τῶν
 κινδύνων. Οὕτω; ἡρῆλθεν ἡ Μοῖρα τὰ πάντα νὰ μεταβάλ-
 λωνται, νὰ περκαρίζωσι καὶ νὰ φθείρωται. Ὁ κατὰ τὴν ὁ
 κωπηλάτης; μετ' ἀγωνίας; ἐναντίον; τοῦ βρομῆτος; ἂν καὶ
 πρὸς; στιγμὴν μόνον; ἀρῇ νὰ καταπέσωται ὑπὸ τοῦ κόπου
 οἱ βροχίονες; τοῦ, ἀφαικίζω; περκαύρεται καὶ ἐξασπνίζεται».
 Καίτοι ἡ ἐννοια τῶν ἐρωτοκριτικῶν χωρίων εἶναι κοινὴ;
 τόπος; ἐν τούτοις; δὲν μοὶ φαίνεται ἀπὸ τῶν ὅτι καὶ ταῦτα
 τὰ χωρία ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτὴν ἐκ τῶν Γεωργικῶν, δεδο-
 μένοι ὄντος; ὅτι ἐκ τοῦ ποιήματος; τούτου; ἠντλησεν ὁ Κορνάρος;.

Πλὴν τῆς; Αἰνείιδος; καὶ τῶν Γεωργικῶν τοῦ Οὐεργιλίου
 ἴσως; ἐκρητίμωσαν ὡς; πηγὴ τῶ Κορνάρου καὶ ἑτερον ποιήμα,
 ὅπερ; ἄλλοτε μὲν ἀπεδίδετο τῷ Οὐεργιλίῳ νῦν; ὁμῶς; παρὰ
 πάντως; ὁμομυζεῖται; ὅτι; ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τῶν ποιητῶν τῶν Αὐ-
 γουστεινῶν χρόνων; λέγω τὸ ἐπιγραφόμενον «Ciris», ἐπὶ ὅλιον
 ἐρωτικῆς; ὑποθέσεως; Ἀλλὰ περὶ τούτου οὐδὲν πλεον; ὁ
 νῆμα; νὰ εἶπω πρὶν; διελθῶ αὐτό;.

Ἐν Ἡρακλείῳ

Σ. ΔΕΙΝΑΚΙΣ

ΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

Γ'

Ἐξετάσαντες δι' ὀλίγων τὰ περὶ ἀρχιτεκτονικῆς καὶ
 κηπογραφίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐκφραστικότητα τῶν γραμ-
 μῶν, ἐρχόμεθα νὰ εἴπωμεν ἀπλοῦν ὡσαύτως βλέμμα εἰς
 τὰς ἐτέρας καλὰς τέχνας, τὴν γλυπτικὴν, τὴν ζωγραφι-
 κὴν καὶ τὴν κοσμηματογραφίαν. Ἐν τῇ γλυπτικῇ ἡ κα-
 θαρὰ εὐθεῖα δὲν χωρεῖ εἰμὴ εἰς κολοσιαῖα ἔργα, μνημεῖα
 ἀρχιτεκτονικῆς μᾶλλον ὑπὸ μορφὴν ἀνθρωπίνην. Ἐκτὸς
 τούτων πάντα τὰ ἄλλα ἔργα τῇ γλυπτικῇ ἀπὸ τῶν ἐξελ-
 θόντων ἀπὸ τῆς θείας χειρὸς τοῦ Φειδίου καὶ ἐφεξῆς
 σχηματίζονται ὑπο καμπύλων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γραμμῶν,
 ἐνιαχοῦ δὲ μόνον παρατηρεῖ τις εἰς νεώτερα μάλιστα ἔργα
 λαμβανομένην καὶ τὴν εὐθείαν.

Ἐρχόμεθα εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Ἡ καλὴ αὕτη τέχνη
 παριστᾷ τὸ βίον ὑφ' ὅλας τὰς ἐπὶ τοῖς, αἱ κρατοῦσαι
 λοιπὸν ἐν αὐτῇ γραμμαὶ δέον νὰ ὦσιν αἱ καμπύλαι,
 εἴτε σταθερώτεραι, εἴτε μαλακώτεραι, διότι ὁ βίος ὁ ἐν
 κινήσει σπανίως παρουσιάζει γραμμὰς εὐθείας. Τὴν ἔλ-
 λειψιν ταύτην ἀνεπλήρωσαν οἱ μεγάλοι ζωγράφοι, εἴτε
 παρεισάγοντες ἀρχιτεκτονικὴν ἐν τῇ εἰκόνι, εἴτε γράφον-
 τες τὸ βάθος τοπογραφίας. Οἱ μεγάλοι τῆς Δύσεως ζω-
 γράφοι Ραφαὴλ καὶ Πουσσὲν ἐφρόντισαν νὰ δώσωσιν
 ἡρεμον καὶ σεμνὴν κάθισιν εἰς τὰς μᾶλλον κεκλιμένους
 γραμὰς αὐτῶν διὰ τῶν οἰκοδομῶν, τῶν μεγάλων ὑδρα-
 γῶν, τῶν γεφυρῶν, αἵτινες ἔχουσι μνημεῖα γράμ-
 μας, ἐφ' ὧν ἐπικαθῆται ὁ ὀρίζων καὶ αἵτινα χρησιμεύ-
 ουσιν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ὡς τι ἔρεσμα, ὅπως ἐκεῖθεν
 διακρίνῃ τὰ ὄρη καὶ διέλθῃ δι' ὅλην τῶν καμπύλων
 τῆς ζωγραφικῆς. Ἐν τῇ **Διαθήκῃ τοῦ Εὐδαμίδα**
 ὁ Πουσσὲν ἐπανέλαβε τὰς ὀριζοντίους εὐθείας. Κατα-
 κεκλιμένος καὶ πνέων τὰ λοιπὰ ὁ Κορίνθιος σχηματίζει
 τὴν κατακρατοῦσαν γραμμὴν τῆς ὅλης συνθέσεως. Τὸ
 δόρυ τοῦ ἥρωος ὡς αὐτὸς κατακεκλιμένον ἐπαναλαμβάνει
 τὴν αὐτὴν γραμμὴν καὶ ἀναπαύομενον τὸ δεύτερον ἀναγ-
 γέλλει τὸν θάνατον τοῦ Εὐδαμίδα. Ἐργον ἐπίσης ἔσο-
 χον τοῦ αὐτοῦ Πουσσὲν, πεφημισμένον διὰ τὴν ἐμπαθῇ

ἐκφραστικότητα τῶν συγκεχυμένων, ἀλλὰ συμμετρικῶς τεταγμένων γραμμῶν αὐτοῦ εἶναι ὁ **Κατακλυσμὸς**, δι' ὃ ἔργον πολὺς ἐγένετο κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας λόγος εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας, καθότι νεαρὸς τις σοσιαλιστὴς κακούργων ἐνστικτικῶν ὀνόματι Παῦλος Κουζέν, εἰσελθὼν εἰς τὸ Λοῦβρον, ἐνθα ἐφύλασσετο ὁ θησαυρὸς οὗτος, ἐνέπηξεν ἐν τῇ εἰκόνι τὴν ἥν ἔφερε μάχαιραν, ἵνα ὡς ὕστερον ὁμολόγησεν, εὐρεθῇ ἀφορμὴ καὶ εἰσαχθῇ εἰς τὰς φυλάκας, διὰ νὰ τρέφεται δωρεάν, ἔπραξε δὲ τοῦτο κτυπήσας τὴν ἀψυχὸν ἀλλὰ ζωντανὴν εἰκόνα, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ βάλλῃ χεῖρα ἐπὶ ζῶντος ἀνθρώπου.

Ἴδωμεν τώρα τὸ ἀποτέλεσμα τῶν γραμμῶν ἐν τῇ κινήσει, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτῶν. Πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν θὰ ἔτυχε βεβαίως νὰ ἴδωσι τοῦλάχιστον ἐν ἀντιγράφοις τὸν ἐν τῷ Σεξτεῖφ Τερεμίαν, ὃν ἔγραψεν ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος. Καταβεβλημένος ὑπὸ τὸ βάρος τῶν προαισθημάτων του ὁ προφήτης τῶν θρηγῶν υποβαστάζει διὰ τῆς χειρὸς τὴν κλίνουσαν κεφαλὴν, ὁ δὲ βαρὺς καταπίπτων βραχίον ἐκφράζει βαθεῖαν μελαγχολίαν· διότι, ἐάν ἐν τῇ χαρᾷ οἱ βραχίονες ὑψοῦνται, ἐν τῇ λύπῃ καταπίπτουσιν. Ὁ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς σφαιροσφαίρας ὄρκος, ὃν ἔγραψεν ὁ Δαβὶδ, παρέχει ἀξιωματικὸν παρὰδειγμα. Οἱ ἀντιπρόσωποι, οἱ ἀτάραχοι καὶ σταθεροί, ὀρκίζονται δι' ὀριζοντίου κινήματος, ὑψοῦσι τὴν χεῖρα οἱ ἐνθουσιῶντες, ἐκεῖνοι δὲ ὧν ἡ φιλοπατρία φθάνει εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἀνατείνουσιν, ὡς εἰ εἶχον—κατὰ τὴν ἐκφράσιν αὐτοῦ τοῦ Δαβὶδ—δύο καρδίας διὰ τὴν ἐλευθερίαν!

Ὅλγα τινὰ ἀκόμη περὶ τοῦ πρὸς τὰς γραμμάς συνδεδεμένου συναισθήματος ἐν τῇ κοσμηματογραφίᾳ. Ὅπόσον χαρακτηριστικαί εἶναι αἱ εὐθεῖαι ἐν τῷ γνωστῷ ἐκείνῳ ἑλληνικῷ κοσμήματι, τῷ **μαϊανδρεῖ**? Καταθλῶμεναι συμμετρικῶς σχηματίζουσι διαφόρους παραστάσεις, τρεπομένον δὲ τῶν εὐθειῶν εἰς καμπύλας θέλει ἀποτελεσθῇ κρασπέδωσις, ἥν θὰ ἡδυνάτο τις διὰ τὴν ὑδατώδη καὶ ἀρμονικὴν κίνησιν αὐτῆς νὰ παραβάλλῃ πρὸς πληθὺν χορευουσῶν κορασίδων. Ἀλλὰ μὴπως αὐτὴ ἡ γραφὴ, ἡ ἀλγεβρὰ αὐτῆς τῶν ἰδεῶν μα; δὲν μετατρέπεται διὰ μόνης τῆς συνδέσεως; τῶν εὐθειῶν καὶ καμπυλῶν εἰς τι κόσμημα, αὐτοὶ δὲ τέλος οἱ ἀνθρώπινι λογισμοὶ ὑπὸ γραμμῶν ἐκπροσωποῦμενοι δὲν ἐκόσμου ἢ κοσμοῦν ἴσως ἐτι τὰ παλάτια τῶν Περσῶν καὶ τῶν Ἀράβων;

Τοιαύτη εἶναι ἡ μυστικὴ συνάφεια, ἡ ἐνυπάρχουσα μεταξὺ τῶν γραμμῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων συναισθημάτων. Τὴν μικρὰν ταύτην μελέτην ἔκρινα καλὸν νὰ προσφέρω ὡς μικρὰν συμβολὴν εἰς τὸν προσφιλεῖ μοι «Κρητ. Ἀστέρα» τὴν πνευματικὴν ταύτην κυψέλην, εἰς ἣν ὅ,τι καλὸν ἐναποταμιεύεται.

Ἐν Βυζαρί Ἀμαρίου μηνί Αὐγούστου 1907.

Ἀετιδεῖς

• ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΚΑΤΟΠΤΡΙΣΜΟΥ ΕΝ ΦΡΑΓΚΟΚΑΣΤΕΛΛΩ •

Περίεργον φαινόμενον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκπλήττει τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Φραγκοκαστέλλου. Δηγούνται ὅτι, κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον καὶ Μαῖον περὶ τὴν ἀνατολὴν ἀκριβῶς τοῦ ἡλίου καὶ μικρὸν πρὸ αὐτῆς, βλέπουσι τάγμα πεζῶν ἀνθρωποειδῶν ἐκ τῆς γῆς. Ἐχουσιν ἐνδύθῃ ἐνδύματα μέλκων, φέρουσιν ὅπλα ἐπ' ὤμων μετὰ

λογχῶν ἀπαιτραπτουσῶν, ποιοῦσι διαφόρους ἐλιγμούς· ὥσπερ ἐκτυμνάζομενοι, ἀπομακρύνονται ὅταν τις πλησιάζῃ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπ' ὅσον ὁ ἥλιος ὑψοῦται ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, τροχάδην πρὸς νότον πορευόμενοι συθίζονται διὰ τῆς ἀμώδους παραλίας εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐπειδὴ δὲ διὰ νὰ φανῶσιν οἱ παράδοξοι οὗτοι στρατιῶται, ἀνάγκη νὰ ἐπικρατῇ ἄκρα νημερία καὶ γαλήνη ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ καὶ νὰ ἔχῃ σχηματισθῇ ὁρότος «ὁροσίται» ἢ «ὁροσουλῆται» κοινῶς ἐχρῶσιν ὀνομασθῇ.

Πλὴν τῆς ἐκπλήξεως τῶν κατοίκων διὰ τὸ φαινόμενον τοῦτο, ἀνκνέεται (καὶ μοι διηγήθη τοῦτο ἰδιόπιστον πρόσωπον, ὅπερ ὑπῆρξεν αὐτόπτης μάρτυς) καὶ τὸ ἑξῆς ἀστεῖον. Πρῶτον ὁρᾷ, τινὰ οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἐκεῖ κατὰ τὸ 1889 ἐστρατοπεδούμενων Τούρκων παρετήρησαν ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ ὁροσίτου. Δὲν εἰδίστασαν νὰ ἐκλάβωσι αὐτοὺς ὡς ἀγκιστρὰς ἀσκήρι καὶ νὰ διατάξωσι διὰ σκληπύργων τὸν στρατὸν νὰ καταλάβῃ τὰ προχώματα! Ὁ πύργος ἐκ τούτου ἐγίγνετο ἀνάσκατος, μέχρι· οὐ προσεβλήθη τι· αὐτόχθων ἐξήγγισεν αὐτοῖς τὴν ἀπάτην.

Τὸ φαινόμενον βεβαίως δὲν εἶναι ὑπερφυστικόν οὔτε, ὅπως φρονοῦσι τινες τῶν ἐνταῦθα ἀπλοϊκῶν, ἀλλ' ἰερὰ σκια τῶν ὑπὸ τὸν ἥρωα Χιτζημηγάλην κατὰ τὴν μεγάλην τοῦ Γένους Ἐπανάστασιν ἐκεῖ πεσόντων. Εἶναι ἀπλοῦν φαινόμενον ἀτμοσφαιρικοῦ κατοπτρισμοῦ. Ἀλλὰ τοῦ ὁρᾷ, ἐκτυμνάζονται οἱ στρατιῶται, τὰ δὲ εἰδῶλα αὐτῶν ὀνύμει τῶν νόμων τῆς θλάσεως καὶ ὀλικῆς ἀντανάκλασεως τοῦ φωτὸς κατοπτρίζονται ἐν τῇ πεδιάδι.

Ἄλλ' ἀρίνοιτες εἰς ἄλλου· τὴν λεπτομερῆ καὶ ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως ἐξέτασιν τοῦ φαινομένου λέγομεν ὅτι πλείστα προσομοίαι φύσεως φαινόμενα ὑπὸ διαφόρων κατὰ διαφόρους ἐποχὰς παρετηρήθησαν ἐξ ὧν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Κρητικοῦ Ἀστέρος» ἀναφέρωμεν τὰ ἐπόμενα.

Εἰς τὰς αὐχμηρὰς ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς παρετηροῦνται πολλάκις ὑπὸ τῶν ὁδοιπόρων λίμναι ἐν αἷ· ἐνοπτρίζονται δένδρα, οἰκίαι καὶ αὐτοὶ ὁ οὐρανός. Νομίζοντες δὲ οὗτοι ὅτι προσεγγίζουσιν εἰς σταθμὸν αἰσθάνονται τὴν ἀπάτην, ὅταν ἴδωσι τοῦς γλοερούς τόπους ἀπομακρυνόμενους ἐπ' ὅσον πλησιάζουσιν πρὸς αὐτοὺς καὶ τέλος ἀρχνίζομενους. Οἱ δὲ ὑπὸ τὸν Μέγα Νεκρόλεοντα ἐκεῖ μεταβάλλονται· Γάλλοι ἐφρικίαντες ἐκ τούτων, μέχρι· οὐ ὁ σοφὸς Monge ἐξηγγίσας τὸ φαινόμενον ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς πλάνης.

Τῇ δὲ 20 Σεπτεμβρίου 1830 οἱ κάτοικοι τῶν πεδιάδων τῆς Ἀγάρ (Agar) ἐν Ἀγγλίᾳ περὶ ὥραν 5 μ. μ. μετ' ἐκπλήξεως παρετήρησαν εἰς τὸν ἐκ πυκνῶν ἀτμῶν κεικλυμένον οὐρανὸν τῶν πολυάριθμον σώμα ἱππέων, ὅστινες κινουντες· τὸ ἔξω εἰς χεῖρας καὶ φέροντες ὁμοίμορφον στολὴν ἐβάδίζον, ὅτε μὲν βάδην, ὅτε δὲ τροχάδην. Ἐπὶ ἰκανὸν χρόνον διέκρινον τοὺς ἐλιγμούς των, ὅστινες ὄντες κατὰ πάντας μετεσχηματίσθησαν εἰς δύο ζυγοὺς καὶ κατὰ στοίχων.

Ἄλλοτε πάλιν οἱ Ἀγγελοὶ παρετήρησαν τὰ παράλια τοῦ Καλαὶ προσεγγίζοντα τὰ παράλια τῆς ἡσού των.

Εἰς δὲ τὸ στενὸν τῆς Μεσσηνίας οἱ κάτοικοι βλέπουσι πολλάκις εἰκόνας πηλατιῶν, οἰκιῶν καὶ πλοίων συγκεχυμένων.

Οἱ νῆες τῆς Σιβηρίας ἐπ' ἀρκατὸν χρόνον καταπονοῦντο ἀνελκιστοῦντες νησὶν τινι ἀναρχνισμένῃ κατὰ καιροὺς μεταξὺ τῶν Ἀλάνδων καὶ Οὐπλάνδων νήσων.

Ἐξ ἄλλου ὁ πλοίαρχος Σκορίσβυ (Scorishby) πλέων τὰς παγωμένας θάλασσας παρετήρησε πολλὰ τοιαῦτα φαινόμενα. Εἶδε δύο καὶ τρεῖς συγχρόνως εἰκόνας τοῦ πλοίου

του έναερίου. Εἰς δὲ τῶν νυκτῶν ἐκ τῆς εὐκρινείας τοιοῦτων έναερίων εἰκόνων ἐγνώρισεν πλοῖον εὐρισκόμενον πέραν τοῦ ὁρίου τοῦ ὁρατοῦ ὁρίζοντος.

Περιγηγῆς δὲ τι εὐρισκόμενος ἐπὶ τῶν Πυρηνείων εἶδε τὴν σκίαν αὐτοῦ καὶ τῶν δύο συντρόφων του εἰκονισθεῖσαν ἐπὶ νέφους εἰς μικρὴν ἀπ' αὐτῶν ἀπόστασιν κειμένην. Τὸ δὲ παρδοξότερον, φωτεινὸς καὶ κελός περιεζώνονεν αὐτὰς, διαλάμπων μὲ ζωηρότατα χρώματα διό καὶ τὸ φαινόμενον ἀποθέωσις τῶν περιγηγῶν ἐκλήθη.

Πάντα ταῦτα τὰ φαινόμενα διέπονται ὑπὸ τῶν αἰώνιων φυσικῶν νόμων. Ὅσον δὲ τρόπον ἤθελον ἐμποιήσει εἰς τὸν ἀρχιτῆ, τσοῦτον σέβας ἐμβάλλουσιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνεπτυγμένου πρὸς τὴν Ὑψίστην Νομοθέτην.

Ἐν Σφακίαις τῇ 23 Αὐγούστου 1907

Α. Ν. ΜΗΡΑΚΗΣ

ΒΑΠΤΙΣΙΣ ΚΡΗΤΗΣ ΕΝ ΙΟΥΔΑΝΗ.

(Πραγματεία ἀρχαιολογική)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ΚΑΦΘΟΡ, ὅπερ συσχετίζει ὁ κ. Βλαστός λίαν εὐσεύς, πρὸς τὰ ΑΠΤΕΡΑ, ἔχω πάντῃ λόγον νὰ νομίζω ὁρθότερον, δι' οὗ λόγου θέλω ἐξηγήσαι ἄλλοτε, ὅτι μᾶλλον ἢ ἀλήθεια εἶνε ὑπὲρ ἐμοῦ, δοξάζοντος ΣΑΡΕΠΤΑ Σιδωνίας, τὰ ΑΒΔΗΡΑ Μακεδονίας (Θράκης, Κουρήθης) καὶ τὰ ΑΠΤΕΡΑ Κυδωνίας (Κουρήθης, Θουράκης, Etrusca) ἅτινα ἀλλήλοισι κληθῶνται ΣΑΠΟΡΔΑ ἢ ΣΠΑΡΤΗ Πισιδίας, ΠΤΕΡΙΑ Καπαδοκίας, πατρὶς τοῦ πολυσεβάστου καθηγητοῦ κ. Κρολίδου, ΠΑΤΑΡΑ Λυκίας, ΣΠΑΡΤΗ Μενελίου κλπ.

Εἶνε βεβαίως λαμπρὰ ἡ σύμπτωση Καφθορ (=σίδη, -κυδωνιον) πρὸς τὰ Ἀπτέρα Κυδωνίας ὅμως δὲν θὰ ἐδαχόμεν μεταφραστικῆς ἐθραϊκῆς λέξεως ὑπὸ Ἑλλήνων ἐν Κρήτῃ, ἐφ' ὅσον ἔχω εὐτοίμους πόλεις (Σιδωνία καὶ Σαρπητὶ) νὰ ἐλληνοποιήσω, ἐλαφρότατα οὕτω: ΚΥΔΩΝΙΑ—ΑΠΤΕΡΑ.

Τὴν ἐλληνοποιήσιν ταύτην βεβαίως οἱ καππεπικάπποι ἡμῶν Κρήτες διέπραξαν δι' οὗ λόγου; ἀλλήλοισι ἐκτίθημι, ἐνὼ ἡ σύμπτωσις τοῦ ΚΑΦΘΟΡ δὲν εἶνε τι πλέον μᾶς σκεπτοδωρήτου συμπτώσεως.

Καίτοι ἡ συζήτησις μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ δύναται νὰ θεωρηθῇ λήξασα, ἐπάναχθε; οὐχ ἦτον νὰ θίξω ἀξιόλογα ἄλλα ζητήματα.

Ἐν Χερσὶ ἡ Κρήτη (Κουρήθη, Κύθηρα, αἰγυπτιστὶ δὲ ἐπὶ παπύρου GORTO, ἥτοι GORTYS, GORTYNIA, KROTON, Τιφανο-Κερτα) διὰ τὴν Σεκελάκ οὐχ ἡ Σικελία;

Περὶ τούτου πραγματεύομαι ἄλλοτε.

Ἐπίσης ὁ αὐτὸς ΜΕΛΚΑΡΘ—ΗΡΑΚΛΗΣ ἔδωκεν ἀρχὴν εἰς τὰς ὀνομασίας ΜΕΓΑΡΑ καὶ ΜΑΚΑΡΙΑ (ΠΗΓΗ) καὶ συνεπὶς καὶ ἡ Κρήτη δὲν εἶνε ἀπλῶς φοινικικὴ ΚΑΡΘ' ἀλλ' ἀκριβῶς ΜΕΛΕΧ—ΚΑΡΘ, ἥτοι καὶ ἡ Κρήτη εἶνε ΜΑΚΑΡΟΝΗΣΟΣ (1), Μελάρων Νῆσος κατ' ἐξοχὴν δὲ τοῦ Μέλκρο; ΔΙΟΣ (2) (=Μελέχ Κερθ' Ἰδης.)

(1) Παρόντων ἐνταῦθα τῶν ἰταλῶν Βασιλικῶν Καρθενοφόρων ἐποιήσαμεθα ἀφεὶδὴ χρῆσιν τοῦ ὀνόματος τούτου τῆς Κρήτης, κατὰ κόρον δὲ ἐπανελαμβάνομεν ὅτι ἡ ἀμβροσία τῶν μακάρων περιελάμβανε καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἰταλικὸν ἔδωκα. Ἄλλοι, εὐθυμότεροι καὶ φιλολογώτεροι τούτων (ὁποιοῦντος κ. Garassutti, ἀνθυπομνησάρχου κ. Battisti, Crana, Belli) προσέκλουν τὴν συζήτησιν ταύτην ἐπιτήδεις ὡς ἀφετηρίαν φιλολογικῶν καὶ ἱστορικῶν διαλέξεων. Μεταξὺ τῶν ἀνθυπομνησάρχων καταλαμπάνει καὶ τὸν προσορίν Τζουλιάνις.

(2) Λέγει μὲν ἡ γαλλικὴ, ὅτι Barassith bará ELOHIM Samain a arôse ἥτοι ὁ Θεὸς ὁ ἑαυτοῦ ὀνόματι Οἱ Θεοὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν.

Ὡς πρὸς τὴν παρατήρησιν ἀκολουθῶν, ἐκ τῶν τοῦ Πλινίου ὅτι ἡ Κρήτη ἐκκαίετο καὶ Κυπρίσος, ὁ λόγος; πάλιν εἶνε ἄλλος, παλαιὰ τις σύγχυσις δηλονότι, ἐκ τῆς γειτνιάσεως τουτέστι τῆς Κύπρου (cupresses κοπρέρ, κοπρέρ κάππαρις!), πλήρους θάμνου ὁμώνυμου, ἐξ οὗ οἱ Φοίνικες μετωνόμασαν καὶ ὅλην τὴν Νῆσον αὐτῷ Κύπρον, ἥτοι cupressus ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΝ. Εἶνε τοῦτο τόσον ἀληθές; ὅσον καὶ τὸ ὅτι ὁ Μακάρων τῶν Ἀθηνῶν εἶνε ἡ φοινικικὴ ΜΑΡΑΘΟΣ καὶ οὐχὶ τόπος πλήρης μακάρων fenouil (3), καθότι, παρὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ Πλινίου, δὲν μοι φαίνεται ἡ Κρήτη μητρίς κυπαρίσσεων, τόσον εὐτεκνος ὅσον ἡ Νιδὴ, ὥστε διὰ τοῦτο νὰ κληθῇ Κυπαρισίων ἢ Κυπαρισία, ἥτοι ΚΥΠΡΟΣ.

(Ἀκολουθεῖ)

Ν. Πιθαράκης

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

ΣΥΛΛΕΧΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝΤΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ

ὑπὸ ΝΙΚ. ΑΝΤ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ δικηγόρου

«Τ' ἀποφθέγματα ἀγράφου φωνῆς εἰσιν εὐστοχήματα».

Διογένης Λαέρτιος

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

380. Ὡς ὁ βράχος, ἐφ' οὗ τὰ κύματα μάτην θραύονται, οὕτω ὁ συνετὸς βλέπει τὰ πάθη συνωθούμενα περὶ αὐτὸν χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐπιψάψωσι τὴν καρδίαν του.

381. Ὅσοι κακὸν καὶ ἂν ἦ ἐν βιβλίον, εὐρίσκει τις πάντοτε ἐν αὐτῷ τι ἄξιον ἀναγνώσεως.

382. Τὸ νὰ ἐνεργῇ τις χωρὶς νὰ σκεφθῇ εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐπιχειρῇ ταξίδιον χωρὶς νὰ ἔχη κάμη προπαρασκευήν.

383. Ὡς ἐν ἀγγεῖον καινουργὲς διατηρεῖ ἐπὶ πολὺ τὴν ὁσμὴν τοῦ ὑγροῦ, ὅπερ ἔχουσιν ἐν αὐτῷ, οὕτω καὶ ὁ ἀνθρώπος διατηρεῖ τὴν πρώτην ἐντύπωσιν, ἣν ἔλαβεν.

384. Ἡ φιλία εἶνε ἐν τῶν μεγίστων ἀγαθῶν, ὧν δύναται τις ν' ἀπολαύσῃ.

385. Ἡ εὐδαιμονία γεννᾶται πολλάκις ἐκ τοῦ κόλπου τῶν δυστυχῶν.

386. Τὸ καλύτερον φάρμακον κατὰ τῆς ἀνίας εἶναι αἱ ἐνασχολήσεις, αἵτινες διαδέχονται ἀνευ διακοπῆς ἀλλήλας.

387. Οὔτε ἡ πενία, οὔτε ὁ πλοῦτος κάμνει τὴν εὐτυχίαν· αὕτη ἐξαριτᾷται κατ' ἐξοχὴν ἐκ τῆς καλῆς ἢ κακῆς χρήσεως τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν, τὰ ὅποια ἐλαβομεν ἐκ τῆς φύσεως.

388. Ὅσον καὶ ἂν ἐκτιμῶνται τὰ πλούτη, δὲν εἶνε ἄξια ἐκτιμήσεως ἢ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ ἀγαθοεργοῦ ἀνθρώπου.

389. Οἱ νέοι φαντάζονται ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ἀτενίζει αὐτοὺς, καὶ οἱ γέροντες ὅτι οὐδεὶς τοὺς βλέπει.

390. Δυσπιστοῦμεν πρὸς τὸ μέλλον, ἀναπολοῦντες τὸ παρελθόν.

ἄλλ' ὁ πληθυντικὸς ἐτέθη ἐκεῖ διὰ μεγαλοπρέπειαν. Τὸ αὐτὸ ἀνέπτυξε καὶ ὁ αἰσθητικὸς θεολόγος Πκυλίδης ἐν ταῖς σοφαῖς αὐτοῦ παραδόσεσιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ (10 Ὀκτωβρίου 1889). Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ἡμετέρου ἀρχιερραβδίου κ. Ἀδραῆμ Ἐδλαγῶν περὶ πνευμάτων (elohim) δημιουργησάντων τὸν κόσμον, κατ' ἐντολήν τοῦ Ὑψιμέδοντος, εἶνε θαυμασία καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς γνωστὴν Χριστιανικὴν αἵρεσιν πλὴν δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸ γράμμα (elohim), ἀλλ' ὑπερῆρσεν ὅμως καὶ εἰς τὸν κλεινὸν Ρέναν.

(3) Οὕτως ἐδόξαζε πρὸ εἰκοσαετίας ὁ πολυμαθὴς καθηγητὴς κ. Παπαχαρατζής.

391. Εἰς ἄνθρωπος θνητὸς δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ μίση ἀθάνατα.

392. Τὸ πλεῖστον τῶν ἀνθρώπων ταλαντεύεται ἀκαταπαύστως μεταξὺ φόβων γελοίων καὶ ἐλπίδων ψευδῶν.

393. Ὅταν αἱ ἐντυπώσεις εἶνε ἰσχυραὶ, ἡ ἀνάμνησις τῶν εἶνε διαρκής.

394. Τὸ μέγιστον τῶν ἐλαττωμάτων, ὅπερ εἰς ἄνθρωπος δύναται νὰ ἔχῃ, εἶνε τὸ νὰ νομίζῃ ἐαυτὸν ἀπληλαγμένον ἐλαττωμάτων.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΑΚΡΩΤΗΡΙ

ΑΙ ΚΟΡΑΚΙΕΣ

Ἀγαπᾷτε μοι φίλε,

Τῇ 29 Αὐγούστου λίαν πρωὶ ἀνεχώρησα ἀπὸ τὰ Χανία ἔχων συνοδοιπόρον καὶ ἄλλον τινὰ φίλον μου σπανίως βλέπει τις εἰς τοιαύτην ὥραν, 4 1/2 π. μ., τὴν πόλιν καὶ διὰ τοῦτο εἶχέ τι τὸ ἐνδιαφέρον ἢ διέλευσις ἡμῶν διὰ μέσου αὐτῆς, καθ' ὃν χρόνον ἐλαχίστους συναντᾷ τις εἰς τοὺς δρόμους, φωτιζομένους ἀμυδρῶς ἀπὸ τρεμοσβύοντα φῶτα καὶ εἰς ἄκραν ἡσυχίαν εὐρισκομένους. Ὁδοῦσαμεν ἔξω εἰς τὸ Καλακαπίσι καὶ ἀφ' οὗ ἐκαθίσταμεν ἐπὶ τῶν ὑπομονητικῶν τετραπόδων, τὰ ὅποια ἀπὸ τὴν προτεραίαν εἴχομεν παραγγεῖλει, ἐξεκινήσαμεν διὰ τὸ Ἀκρωτήρι. Γνωρίζεις τὸν δρόμον πρὸς τὴν Χαλῆπαν καὶ δὲν ἔγω ἀνάγκην νὰ σοι εἰπῶ τι περὶ αὐτοῦ, οὔτε περὶ τῆς θαυμασίας θίας ἣν ἔχει τις πάντοτε ἐξ αὐτοῦ. Πόσον θὰ ἐπεθύμουν καὶ ἔγω νὰ κατοικῶον πλησίον τῆς ὁδοῦ αὐτῆς καὶ νὰ ἀπολαύω τοῦ θεάματος τὸ ὅποιον οἱ κατοικοῦντες πλησίον δὲν γνωρίζουν νὰ ἐκτιμῶσιν καὶ νὰ ἀπολαύσων. Βαθυκρῶς ἀνηργόμεθα πρὸς τὰ Φρούδια καὶ ἐβλέπομεν πρὸ ἡμῶν ἐξελισσομένην εἰκόνα ἀπεριγράπτου ὠραιότητος καὶ μαγείας. Καὶ τί δὲν ἔλεπε κανεὶς ἐκ τοῦ μέρους τούτου! Τὴν πόλιν τῶν Χανίων, τὴν θάλασσαν μὲ τοὺς λιμένας καὶ κόλπους τῆς καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἀκρωτήρια καὶ νησίδας, πρὸς τοὺς δὲ τὸ θαυμάσιον λεκανοπέδιον τῶν Χανίων μὲ τὰ ὑπερκείμενα κλιμακῶδον ὄρη. Γνωρίζω καλῶς ὅτι σὺ ἔχεις μάθει νὰ ἐλπίης καὶ νὰ θαυμάζης τὰς καλλογὰς τῆς φύσεως, πρὸ τῶν ὁποίων τόσος ἵστανται τυφλοί. Ὀλίγα μέρη ὑπάρχουσιν τόσον κατάλληλα διὰ τὸ μάθημα τοῦτο ὅσον ἡ Κρήτη καὶ ὅμως πόσον ὀλίγοι ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας μας ἐπωφελοῦνται ἐκ τούτου. Ἀνηργόμεθα λοιπὸν τὰ Φρούδια διαρκῶς θαυμάζοντες ὅτι σοὺ περιέγραψα ἀνωτέρω καὶ μετ' ὀλίγον εἶδομεν καὶ τὰς Κορακίεας. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σοι περιγράψω διὰ μακρῶν τὸ χωρίον τοῦτο· διότι καὶ σὺ εἶσαι κυνηγός, ἂν καὶ μόνον τῆς Κυριακῆς, καὶ ἔχεις πολλὰκις διέλθει ἀπὸ αὐτοῦ. Εἶναι βραχυῶδες καὶ ἀνυδρὸν, ὡς ὅλον τὸ Ἀκρωτήρι, ἀλλὰ ἔχει καλὸν κλίμα καὶ καλυτέραν θείαν. Ὀλόκληρος σχεδὸν ὁ λόφος τῆς Σούδας ἐκτείνεται ἀπὸ κάτω καὶ ὅταν τὸν βλέπῃ κανεὶς βλέπει καὶ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἀκόμη δὲν μας ἔδωσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Εἰς τὸ χωρίον αὐτὸ παραθερίζουν τώρα πολλὰ καὶ εὐποροὶ οἰκογενεῖαι ἀπὸ τὰ Χανία αἱ ὁποῖαι γλεντοῦν καὶ διασκεδάζουν ἀναμεταξύ τῶν σχεδὸν καθ' ἡμέραν. Περνοῦν τῶντοι ἐκεῖ ἐξαιρετα. Πλησίον πολὺ πλησίον τῶν Κορακιῶν ὑπάρχει τὸ γνωστὸν Μοναστήριον τῶν Καλογράφων, τὸ ὅποιον ἐώρταζεν ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἐπικρατεῖ, καθὼς θὰ ἤξευρες, ἡ πρόληψις ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν μεταβῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτῇ τὴν ἡμέραν θὰ ὑποφέρει ὄλον τὸ ἔτος ἀπὸ θέρμην, ἐπεὶ δὲ ἐγὼ ἐφοβήθην μήπως εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἐσωτερικῶς θέρμην προστεθῇ νέα ἀκόμη ἐσπευσά εἰς τὴν ἐξοχικὴν ἐκκλησίαν. Ἐξεπεσέσαμεν καὶ εἰσῆλθομεν μέσα. Περὶ τὴν ἐκκλησίαν ὑπάρχουσιν πολλὰ κελλία τὰ ὅποια περικλείει περίβολος. Σὲ ὑπενηθυμίζω τὴν ἱστορίαν τῆς μονῆς ταύτης μὲ δύο λέξεις· ἰδρῦθαι ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν βασιλείων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἐπὶ τῆς βενετοκρατίας καὶ τουρκοκρατίας ἐχρησίμευσεν ὡς ἀσυλὸν τῶν παρθένων, ὧν ἡ τιμὴ διέτρεχε κίνδυνον ἐκ μέρους τῶν δυναστῶν· ἐπὶ τουρκοκρατίας ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναζουσῶν γυναικῶν ἀνῆρχετο εἰς ἑκατὸν, ἐκάστη δὲ ἐκ τῶν ἑκατὸν τούτων εἶχε πέντε ὑποτακτικὰς. Κατὰ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν τοῦ

1822 κατεστράφη καὶ ἐθεθλώθη τὸ μοναστήριον ὑπὸ τῶν Τούρκων ἔμεινε δὲ ἔρημον μέχρι τοῦ 1840 ὅτε τρία τῶν καταστραφέντων κελλίων ἀνιδρύθησαν, μέχρι δὲ τοῦ 1880 ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναζουσῶν ἀνῆλθεν εἰς εἴκοσι. Ἡ μονὴ διετηρήθη καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν συντηρεῖται δὲ τώρα διὰ ἰδίων πόρων.

Ἢλγε τι τὸ ὠραῖον ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἶδον τὰς καλογραφίας βεθυισμένας εἰς τὴν μαρμάρην ἐνδομασίαν τῶν καὶ κατανυκτικῶς προσηλωμένας εἰς τὴν λειτουργίαν. Καὶ οἱ δύο χοροὶ ἀπετελοῦντο ἀπὸ νεαρῶν καλλιπρῶν καλογραφέων διὰ τὰς ὁποίας ἀσεβῆς τις θὰ ἔλεγεν ὅτι πολὺ ἀδικοῦνται ἀπὸ τὸ ἐπαγγελμά των· ἐγὼ ὅμως δὲν τὸ λέγω θίβαια. Ἀρκετὸς κόσμος περυσιν εἰς τὴν λειτουργίαν, μετὰ τὴν ὁποίαν ἔγινεν ἡ λιτανεία καὶ ὁ ἀσπασμὸς τῆς εἰκόνης. Ὑπάρχει ἔπειτα ἡ παλαιὰ συνήθεια καὶ πηγαίνουσιν οἱ ἐπισκέπται εἰς τὰ κελλία τῶν πρεσβυτέρων καλογράφων (αἱ νεότες αἰξαρνίζονται μετὰ τὴν λειτουργίαν) καὶ νὰ παίρνωσι μίαν ἄκρην διὰ νὰ χαρτεῖσιν τὰς καλογραφίας· τοῦτο ἔπραξα καὶ ἐγὼ μετὰ ἄλλων κυρίων, κυριῶν καὶ δεσποινίδων. Δὲν γνωρίζεις πόσον μὲ ἠγαρήστησεν ἡ ἁπλὴ καὶ σεμνὴ αὕτη ἐπίσκεψις.

Μετὰ ταῦτα διηυδυνήμεν εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐπισκέψθημεν μερικὰ ἀρχοντικά καὶ πολὺ εὐγενῆ σπίτια καὶ ἰγνωρίσαμεν εὐτυχεῖς καὶ πολλοὺς Χανιώτες ἐκ τοῦ πλησίον διὰ πρώτην φοράν. Ἐστρώθημεν ἔπειτα εἰς ἓν καφενεῶμα τὸ ὅποιον ἂν ἔλαττοι κατῆρχε ὡς τὸ Μόντε Κάρλο τῶν Κορακιῶν δὲν θὰ ἔσφαλαι καὶ πολὺ. Ἡ διαφορὰ εἶναι μόνον ὅτι εἰς αὐτὸ οἱ ἐμπαθέστεροι παῖκται εἶναι κυρίαι καὶ δεσποινίδες. Καὶ νὰ γὰρ κανεὶς θίβαια εἰς τοιαύτην περίστασιν δὲν δυσχεστεῖται καὶ πολὺ.

Μετὰ τὸ γεῦμα ἀνεπαύθημεν ὀλίγον καὶ ἔπειτα πάλιν συνηθροίσθημεν ἐκεῖ κοντὰ εἰς ἓν ἐκκλησιάκι καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μετέβημεν εἰς διάφορα σπίτια ὅπου ἔγινε τρικουβερτος χορὸς καὶ διασκεδάσεις. Ἀδυνατῶ νὰ σοι περιγράψω πόσον ἡ διασκεδαστικὴ αὕτη μὲ ἔτερψε διὰ τὴν ἀφελείαν καὶ ζωηρότητά της. Ἐπεσφράγισεν τὴν ἐορτὴν ἐσπερίς μετὰ τὸ δείπνον εἰς ἓν ἀπὸ τὰ εὐγενέστερα καὶ διασκεδαστικώτερα σπίτια τῶν Κορακιῶν, μὲ χοροὺς ἄσματάκι καὶ γινυδιῶν συναναστροφῶν κατὰ τὰ ὅποια ὁ ἓνας παροῦσε τὸν ἄλλον καὶ ὅμως καὶ οἱ δύο γελοῦν καὶ εὐχαριστοῦνται. Ἐκαθίσταμεν ἐκεῖ πέρα τοῦ μεσονυχτίου καὶ ὅταν ἀπεχαίρειζον τοὺς καλοὺς οἰκοδεσπότας ἔλεγον ἀπὸ μέσα μου ὅτι ἐπέρασα μίαν ἀπὸ τὰς ὀρειότερας ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. Τὰ διατὶ ἴσως σοὺ ἐξηγήσω ἀκόμη εἰς τὴν προσεχῇ ἐπιστολήν μου εἰς τὴν ὁποίαν θὰ σοὺ γράψω ἐν συντομῇ καὶ τὴν συνέχειαν τῆς ἐκδρομῆς μας εἰς τὴν Ἀγίαν Τριάδα τὸ καλυτέρον καὶ πλουσιώτερον τῶν τριῶν μοναστηρίων τοῦ Ἀκρωτηρίου.

Ἐν Κορακίαις

Σὲ ἀσπάζομαι

Ο Σ Ο Σ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Η ΝΥΜΦΗ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

— Ἐκεῖ κάτω πρὸς τὴν ἰσχυρίαν τοῦ ὄρους, περιλαμβανόμεναι κυνηγετικῆς συνοδείας διήλθεν: Ἴπποισι ἀγένοχοι, κυρίαι εὐγενεῖς, ἀκόλουθοι ἱτακοί, νεανίδες χαρίεσαι. Οἱ μεγαλοπρεπεῖς πολεμικοὶ καὶ φαλακροσώματοι ἵπποι, ὀρθούμενοι ὑπὸ τὰ πλήγματα χρυσῶν πτερυσιστῆρων, τοῖς εὐπατρίδοι καὶ οἱ κύνες, πάντες φευγαλέοι ἐξηφάνισθησαν ἐν τῷ βαθυσκόπῳ ὄρει.

Ἦδὴ τὸ πᾶν ἀκίνηται· καὶ τὰ ἔντρομα ἔτι ἐκ τοῦ θορύβου πτηνὰ σιγῇ φρονιμῶς· ὁ ποδοβολητὸς καταπνίγεται ἐν τῇ γλῶσῃ τῶν ἄτραπων καὶ τὰ τελευταῖα λοφία τῶν ἵππων κυματίζουσι χανόμενα ἐν τῷ ὄρει ἐν μέσω χρυσίζοντος κονισαίου, ἐκ τοῦ ἡλίου διὰ μέσου τῶν φυλλωμάτων, οἰονεῖ, πῖπτοντες.

Τότε ἀνεφάνη Ἀμαδρύας, ἡ ἀδελφὴ τῶν ἀγρίων ἀνθέων, ἡ ξανθὴ μὲ τοὺς μάγους ὀφθαλμούς, ἡ γλυκεῖα μὲ μυρωμένα καὶ ἐρυθρὰ ὡς ὠριμον χαμαϊκέρason χεῖλη. Ἀμαδρύας ἡ τρυφερὰ, ἥτις ἐκ φόβου μή, βαδίζουσα, ἐξεγείρη τοῦ ὕπνου τὰ κοιμώμενα ἐπὶ τοῦ ἰδῆτος ἔντομα, μόλις θίγει τὴν γλῶσσαν διὰ τῶν ὁπαιτικῶν ποδῶν αὐτῆς, Ἀμαδρύας ἡ παρβενική, ἥτις φαίνεται ἔχουσα ἐν τῇ στήθει ἀντὶ καρδίας κρίνον.

Ἦτο ῥοδοχρῶς, χαμογελῶσα δὲ ἀπεμάκρυνεν ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῆς διὰ τοῦ ἀκροῦ τῶν λεπτῶν δακτύλων τοὺς ἀποφράσσοντας τὸν δρόμον αὐτῆς κλαδίσκους.

Μὲ τὴν κυματίζουσαν καὶ διὰ κυμάτων ἐστεμμένην ξανθὴν κόμην, μὲ τὸ χαρωπὸν πρόσωπον, ἀνυψωμένον πρὸς τοὺς οὐρανούς, ἀνιῶσα

